

**Сур
Ірина Сергіївна,**
ад'юнкт кафедри оперативно-розшукової
діяльності Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРУП ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Україна – це держава, в якій ряд законодавчих актів регламентують рівність жінок та чоловіків. Жінка в українському суспільстві – це повноправна, індивідуальна особистість, яка має рівні права з чоловіками. Щодо питання стереотипів, то вони прослідковуються на протязі довгого існування людства, їх можна вважати закоренілими неписаними правилами. Саме гендерні стереотипи нами буде розглянуто та проаналізовано в даній роботі.

Такі науковці цікавилися питанням дистанційної освіти вищої школи, а саме: Борщ К. К., Галецька І. І., Єрмолаєва Т. В., Жук В. А., Куравська Н., Ляшко М. М., Магдюк Л. Б., Тимик К. І., Усанова Л.А., Шваб К. В. та ін.

Для повного дослідження питання гендерних стереотипів, необхідно розкрити визначення понять «гендер» та «стереотип».

Гендер – одне з основних понять сучасної соціології, яке означає ролеві соціальні очікування представників різної статі один від одного. У соціологічному енциклопедичному словник можна побачити, що «стать» має два значення: сукупність морфологічних і фізіологічних особливостей; комплекс семантичних, репродуктивних, соціокультурних і поведінкових характеристик, що обумовлюють особистий, соціокультурний і правовий статус чоловіка та жінки [4, с. 294].

Стереотип – усталене ставлення до подій, вироблене на основі порівняння їх з внутрішніми ідеалами [7, с. 478].

У суспільстві образи чоловіка і жінки конструюються і закріплюються у вигляді гендерних стереотипів, які проявляються в ході взаємодії людей і накладають відбиток на характер цієї взаємодії. Гендерні стереотипи є фундаментом, що визначає особливості сприйняття самого себе, інших і всього комплексу соціальних взаємодій. Взаємодія з урахуванням гендерних відносин і соціології конфліктів розкладається таким чином: об'єктивний бік – сконструйовані гендерні стереотипи, суб'єктивний – взаємні очікування індивідів щодо відповідного гендеру поведінки. Гендерні конфлікти виникають через різницю в сприйнятті один одного, формуються неузгоджені очікування на міжрольовому і внутрішньоособистісному рівнях [3, с. 93].

Різні дослідники розуміють під терміном «гендерні стереотипи» такі визначення:

- 1) це систематизований набір уявлень про персональні характеристики чоловіків і жінок;
- 2) це схематизовані узагальнені образи маскулінності і фемінності [6, с. 11].

Обидва визначення мають за основу стереотипні характеристики жінки та чоловіка, які склалися досить давно нашими пращурами.

Магдюк Л. Б. пропонує три умовні групи гендерних стереотипів:

Перша група стереотипів базується на відповідних уявленнях про психологічні риси та якості особистості чоловіків та жінок - стереотипи «masculine – feminine». Згідно з цими стереотипами чоловіки та жінки є протилежностями. Чоловікам приписується активне, творче начало, здатність вирішувати проблеми, застосовувати розвинуте логічне мислення та власну компетентність. Жіноче ж начало – природно-репродуктивне і тому жінка повинна бути покійною, залежною, емоційною.

В основу другої групи стереотипів покладені соціальні начала. Дана група стереотипів закріплює професійні ролі чоловіків і жінок. Для жінки головними є ролі сімейні (жінка, мати, господарка), а для чоловіків – ролі професійні.

До третьої групи гендерних стереотипів вчені відносять стандартизовані уявлення, які пов'язані з відмінностями у змісті праці – жіночої та чоловічої. Місце жінки - у сфері виконавчої та обслуговуючої праці, чоловіка - у сфері інструментальної та творчої праці [5, с. 8].

Всі три групи гендерних стереотипів, запропоновані Магдюк Л. Б., безповоротно вказують на те, що жінка являється домогосподаркою, яка повинна виховувати дітей та зустрічати з роботи чоловіка. В свою чергу нічого не сказано щодо кар'єрного росту, розвитку особистості, на відміну від чоловіків (вони являються головою родини, годувальниками, здатні вирішувати проблеми тощо). Хоча, значна частина жінок саме вважають, що вони є берегинями домашнього затишку і їх цікавить лише побут, відсутнє бажання займатися розвитком. Час йде і стереотипи необхідно ламати, все в руках кожного з нас, необхідно лише бажання.

Однією з головних причин, що сприяють поширенню дискримінації за ознакою статі в українському суспільстві, є те, що дискримінація у всіх її проявах в Україні практично не карається. Норми законів, які гарантують рівність і недискримінацію, є деклараціями. Держава нездатна забезпечити дотримання задекларованого принципу рівності, оскільки органи влади не мають реальних важелів впливу на порушників [1, с. 33].

Таким чином, необхідним для боротьби з дискримінацією за ознакою статі є вирішення питання законодавчого характеру.

Ми вважаємо, що досить влучною є думка Галецької І. І. та Тимик К. І., які зазначили, що особи, які згодні мають вищий рівень згоди з наявними у суспільстві гендерними стереотипами, схильні брати на себе відповідальність за події, які відбуваються у їхньому житті. Збереження і покращення благополуччя близьких людей, розуміння, терпимість і захист добробуту всіх людей і природи є важливішими для юнаків та юнок, які не згодні з наявними у суспільстві гендерними стереотипами.

Згода з наявністю гендерних стереотипів пов'язана з високим рівнем неприйняття інших, інтернальності та прийняття себе і низьким емоційним комфортом. Незгода з наявними гендерними стереотипами у суспільстві пов'язана з нижчим рівнем прийняття себе та інтернальності [2 с. 364].

Таким чином бачимо, що стереотипи – це встановлені віками правила поведінки, ведення образу життя, моральних та етичних якостей жінок та чоловіків. Напевно, багато хто накручує себе, що наша поведінка повинна відповідати стереотипам, але, на нашу думку, якщо особа усіма силами намагається досягти задуманого, то в неї це необхідно вийде (хоч це стосуватиметься сімейних справ, хоч професійних тощо), якої б статі ця людина не була. Для подолання гендерних стереотипів на державному рівні, необхідне законодавче врегулювання питань, що стосується ущемлення певної статі.

Перелік використаних джерел

1. Борщ К. К. Гендерні стереотипи як соціальна проблема сучасних жінок / К. К. Борщ, М. М. Ляшко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. - 2017. - Вип. 1. - С. 31-34. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2017_1_8;
2. Галецька І. І. Психологічне здоров'я та гендерні стереотипи у студентської молоді / І. І. Галецька, К. І. Тимик // Молодий вчений. - 2015. - № 2(6). - С. 361-365. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2%286%29_93
3. Єрмолаєва Т. В. Гендерні стереотипи у сучасному українському суспільстві / Т. В. Єрмолаєва, К. В. Шваб // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія. - 2017. - № 1. - С. 92–96. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2017_1_15
4. Жук В. А. До питання про гендерні стереотипи / В. А. Жук // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. - 2015. - Вип. 55. - С. 293-296. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_55_107
5. Магдюк Л. Б. Гендерні стереотипи. Вплив гендерних стереотипів на представлення жінок і чоловіків на ринку праці / Л. Б. Магдюк // Маркетинг в Україні. - 2011. - № 5-6. - С. 7-10. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mvu_2011_5-6_4
6. Малес Л.В. Біологічні, психологічні та соціокультурні чинники / Л.В. Малес // Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. – К.: К.І.С., 2004. – С. 131
7. Мещеряков Б. Большой психологический словарь / сост. и общ. ред. Б. Мещеряков, В. Зинченко. – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2004.– 672 с.

**Тараніна
Марія Василівна,**
здобувачка вищої освіти
ННІ права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник: